

**ARKAITZ ZARRAGA
AZUMENDI**
EUSKARA IRAKASLEA

Tipikoa mitiko

Mitikoa eta tipikoa nahasten dituzte gaur egungo gazteek. Gaztelaniaz bereziki, baina baita euskaraz ari direnean ere. Tipikoa den egoera deskribatzeko erabiltzen dute “mitiko”: “Mitiko norbaitekin zoazela igogailuan, biok isilik...”. Berez, mitikoa gogoangarria da eta ohikoa tipikoa, baina erabilera librea da eta hizkuntza bizia.

Kontzertuak, gertakariak edo esaldiak izaten dira mitikoak. Esaldi mitikoa da, adibidez, “Hizkuntza bat ez da galtzen...”. Nahaskorra da jarraian esateko, baina barneratuta ditugu hitz-jokoa eta zentzua. Ate askoren gainean egon da zintzilik, zuri-bel-tzean, euskaldunon hizkuntzarekiko konpromisoa xaxatzen, tipiko bihurtu arte.

Esaldia sortu zeneko euskaltzaleek izugarritzko lana egin zuten. Euskara ezkutu-tik esparru guztietara eramana zuten eta tresna sorta ikaragarria sortuta. Argi zegoen euskararen egoeraren ardura ez zela soilik hiztunona, alegia, erakundeek eta arduradunek neurriak eta baliabideak jarri behar zituztela: D eredu orokorra, hizkuntza plangintzak, diru-laguntzak, paisaia linguistikoa, erabilera kuotak... Eskubideen bermeak hartu zuen lehentasuna.

Ordizian Lazkao Txikiren beste esaldi mitiko bat eraman dute mural erraldoi batera: “Martxa honetan aurki erderaz hitz egingo dugu euskaraz ari garelakoan”. Ez

da Artzerena bezain esaldi hedatua; euskaldun gutxi ezagutzen zuten orain gutxira arte, “erdigunekoenek”. Erdi-erdian bertsolari txikia, koloretsu, irribarretsu gure hizkera zaintzeko eskatuz.

Ohikoa izaten da aldatzen ari denaren aurrean beldurak eta erresistentziak sortzea, eta horren adierazgarri dugu esaldia. Aldizkari honetan bertan 1991n egindako elkarrizketan ere “Euskara, benetakoa, zaharra da” eta “laster bai esan beharrean ‘si’ esango dugu eta egokiagoa irudituko zaigu” bezalakoak bota zituen bertsolari txikiak. Konfuziok berak, k.a. 500. urte inguruan gazteen hizkera kritikatzeko omen zuen.

Esaldi mitikoek ikuspegi edo ideia baten esentzia biltzen dute eta fokua bideratu. Azken boladan nago gazteentzako fokua Artzerenean jarri beharko genukeela berriro ere. Izan ere, gazteek inguruan dituzten gehienak euskaldunak dira (%80tik gora), erakunde gehienetan plangintzak daude, baina eskaria falta da. Inoizko aukerarik handiena dute euskaraz bizitzeko eta zailtasunak eta eskubide urraketak identifikatu eta salatzeke.

Baina, horretarako euren kontzertu, gertakari eta esaldi mitikoak bizi eta sortu behar dituzte, erabilera eta jarrera proaktiboak tipiko bihurtu, eta topikoak, topikazoak, baztertu. ●

UXUE APAOLAZA

Disimulatu

Batzuetan komeni da diskurtso publikoa egia eza izatea, egokia baizik. Politikari jakin bat arrazista bada, disimula dezala. Komeni da zenbait gauza esatea jendartean lotsagarritzat jotzea: ultraeskuina lotsa batzuk astintzen hasi orduko ikusi dira ondorioak. Baina disimulatu, zenbat?

Afganistango erretiradaren ondoren, Macronen deklarazioek aztoratu gaituzte. Berehala hasiko omen dira lanean gure mugak babesteko. Egiaegi. Ume horiek guztiak ez dira pasako “etorkizun hobearen bila”. Errealista Marlaska ere, Ceutako haurrak Marokora itzuli dituenen, ultraeskuinak esan bezala, Espainia inbaditzera sartu balira bezala. Ultraeskuinaren hitzek ez dute beharrezko masa konbentzitzen, horregatik disimulua, “itzulera lagundua”, “beren

herrira itzuli nahi zuten”, “tortura ez da ohikoa izan”. Barkatu, hori ez da oraingoa. Inbasoreek haur, heldu pobre itxura dute, inbasio bat gauzatzeko ezgai.

Zer egin diskurtso ez-lotsagarriari eusteko, ultraeskuinaren helburuak betez. Mugak harantzago eraman, adibidez, deslokalizatu. Komeni da gogoratzea Europa gotorlekuaren mugak Turkiak, Libiak, Marokok... zaintzen dituztela (arrazistak ez garenez, ez dugu esango lehendik ere basati samarrak iruditzen zitzaizkigula), guk ordaindu egiten diegula, gure sistema arrazistak disimulatzen jarrai dezan. Muga apur batez lasaitu, hori baino ez du egin Marokok. Izan ere, agian komeni da ahaztea gure lasaitasuna, Marokotik bezala Afganistandik, ultraeskuinak ere ahoskatu ezingo lituzkeen moduetan bermatzen dela. ●